

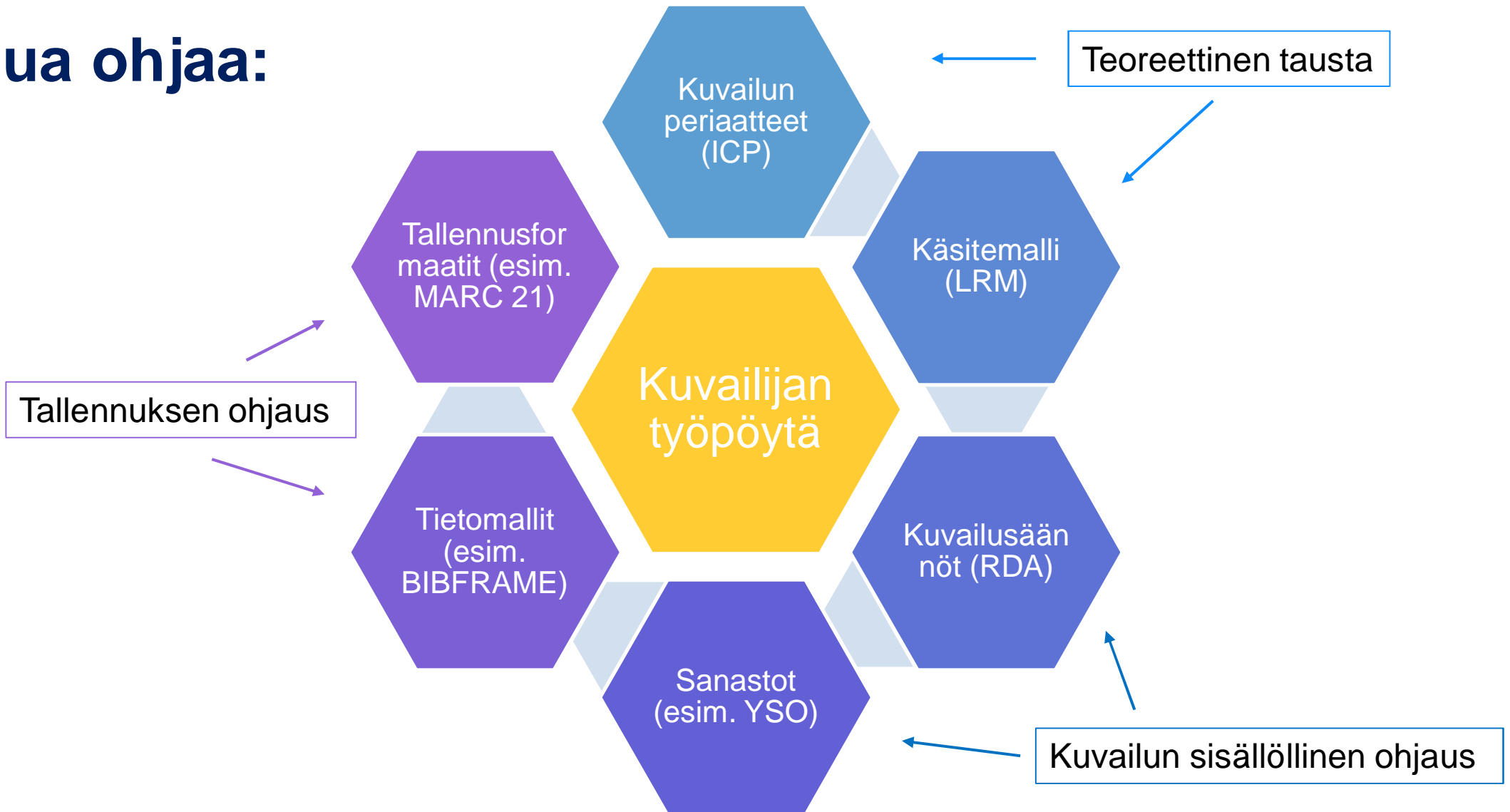
Tilannekatsaus kuvailun kansainvälisestä kehittämisestä

Kuvailun tiedotuspäivä 22.10.2019

Marja-Liisa Seppälä

Kuvailusääntöpalvelu

Kuvailua ohjaa:

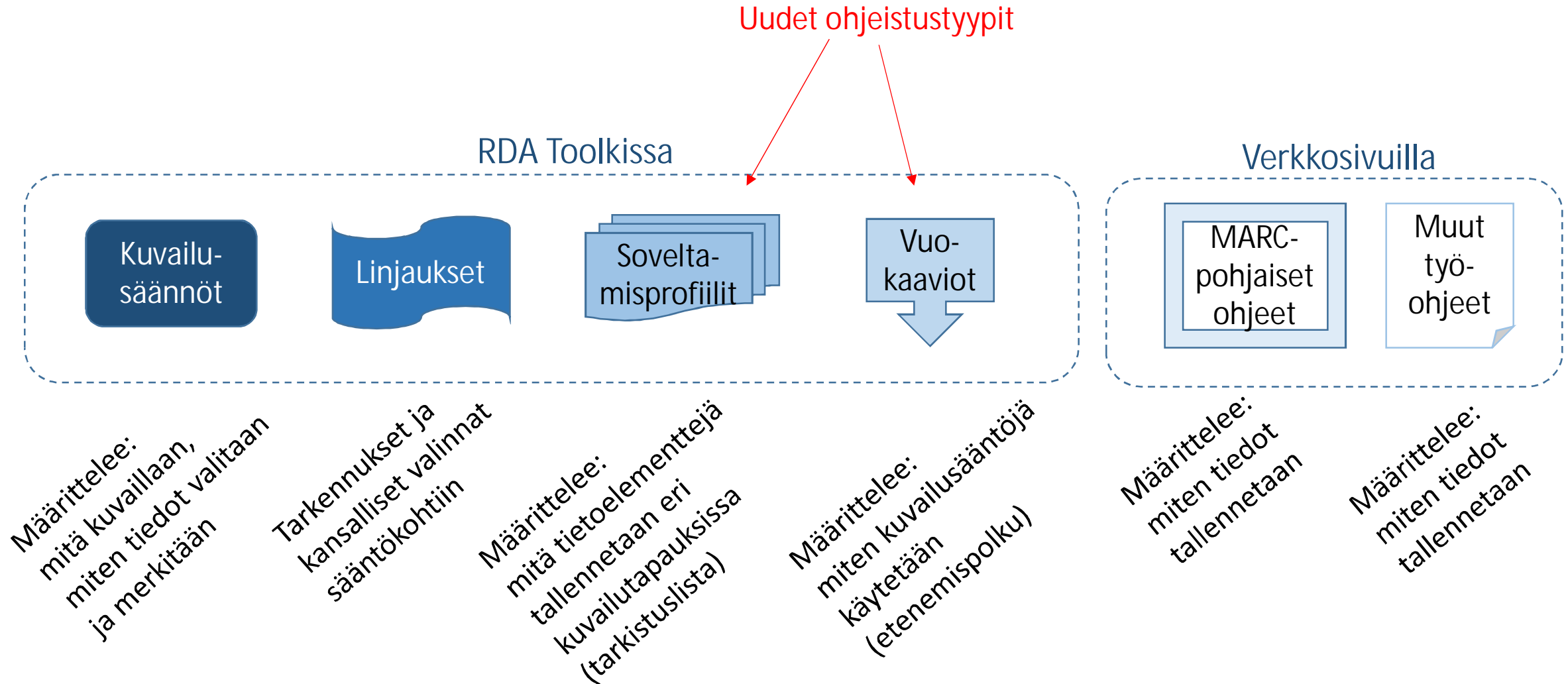
IFLA ja teoreettinen tausta

- IFLAn Cataloguing-jaosto vastuussa
 - kirjastojen kuvailun kansainvälisistä periaatteista (ICP = International Cataloguing Principles) ja käsitelmästä (LRM = Library Reference Model)
 - Periaatteita uudistetaan 2020-2021:
 - Sanasto sulautetaan IFLAn MulDiCat-sanastoon (Multilingual Dictionary of Cataloguing Terms and Concepts)
 - Sopeutetaan periaatteita linkitetyn datan tuotantoympäristöön
- Ajankohtaista Cataloguing-jaostossa myös
 - Kirjastojen metatietoasiantuntijoiden pätevyys-suositusten laadinta
 - Auktorisoidun metatiedon ohjeistuksen laadinta
 - Metatiedon laadun ylläpito ja arviointi tuotantoyhteistyön laajetessa kirjastojen ulkopuolelle -> aiheesta tulossa seminaari IFLAn 2020 yhteyteen
- Lisätietoja: <https://www.kiwi.fi/display/Kuvailusaantopalvelu/IFLA-kokoukset+2019>

Kuvailun sisällöllinen ohjaus

- Kuvailusäännöt:
 - Uutta RDA:ta työstetään kansainvälisessä (RSC = RDA Steering Committee), eurooppalaisessa (EURIG = European RDA Interest Group) ja pohjoismaisessa RDA-verkostossa
 - [Uusi RDA Toolkit](#) rakenteeltaan ”data dictionary” ja ”kit of tools”:
 - Tarvitaan paljon käyttöä helpottavaa ohjeistusta
 - EURIG huolissaan uuden RDA:n käytettävyydestä ja ohjaavuudesta
 - Vetoamus RSC:lle ihmisystävällisen käyttöliittymän kehittämistä RDA Toolkitiin
 - Työstää kaikille maille yhteistä soveltamisprofiilia
 - Ks. lisätietoja: <https://www.kivi.fi/display/Kuvailusaantopalvelu/EURIG-kokoukset+2019>
 - Kansallinen RDA-ohjeistus tehtävä kirjastojen (sekä joltain osin arkistojen ja museoiden) kuvailun asiantuntijaryhmissä
 - Aikataulukko ja työnjako [Kuvailuyhteistyösivustolla](#)

Kuvailun sisällöllinen ohjaus (2): RDA-ohjeiden kokonaisuus

Kuvailun sisällöllinen ohjaus (3)

- Sanastot/ontologiat:
 - Sanastot/ontologiat antavat termejä yksittäisiin kenttiin/elementteihin tai sisältävät kuvailukohteen (esim. paikan) identifioinnin ja kuvailun
 - Kenttä/elementtikohtaiset sanastot/ontologiat:
 - Esim. Metatietosanasto
 - Käyttö laajentunut arkistoihin ja museoihin
 - Oleellinen RDA:n uusien termien jalkauttamisessa
 - Kuvailukohdetta identifioivat/kuvailevat sanastot/ontologiat:
 - Esim. paikkaontologia (tekeillä):
 - Tarkoitettu käytettäväksi myös kirjastojen, arkistojen ja museoiden ulkopuolella
 - Vastaavaa tekeillä mm. Ranskassa
 - Haasteena eri käsite/tietomallien ja kuvailusääntöjen/ohjeiden (RDA, YSO-paikat, wikidata jne.) yhteensovittaminen

Tallennuksen ohjaus

- BIBFRAME-tietomalli ehdolla MARC 21 -formaatin korvaajaksi
 - Edut:
 - Rakenne (entiteetti/suhde-malli) lähempänä RDA:ta kuin MARC 21:n rakenne
 - Haitat:
 - Rakenneosaset (entiteetti) erilaiset kuin RDA:ssa
 - Hienojakoisuuden taso liian kaukana MARC 21:stä ja RDA:sta -> vaarana metatiedon hukkaaminen
- Kongressin kirjaston, Ruotsin Libris-XL:n, Casalinin vetämän Share VDE –projektin (Virtual Discovery Environment) ja LD4P-projektin (Linked Data for Production) versiot BIBFRAMEsta eroavat toisistaan hieman
 - Yhteentoimivuus vaarassa
 - Jotkut versioista lähempänä RDA:ta kuin toiset
- Euroopan BIBRAME-työpajat:
 - Lisätietoja: <https://www.kiwi.fi/display/Kuvailusaantopalvelu/BIBFRAME-verkosto>

Tallennuksen ohjaus (2)

- Tällä hetkellä BIBFRAME ei mahdollista RDA:n täyttä kuvailua
 - Ranskan kansalliskirjasto
 - Kehittää omaa tallennusformaattia (Intermarc Nouvelle generation) ja Noemi-kuvailujärjestelmää, joka tukeutuu IFLAn LRM-käsittemalliin: <https://www.transition-bibliographique.fr/>
 - Euroopan RDA-verkosto EURIG toivoo mahdollisimman hyvin RDA-kuvailun rakennetta toisintavaa tietomallia/tallennusformaattia
 - Kansainvälinen RDA-verkosto RSC ja Kongressin kirjasto (LoC) eivät halukkaita ottamaan kantaa RDA:n ja BIBFRAME:n yhteentoimimattomuuskysymyksiin

Kuvailijan työpöydän muutokset

- Kuvailijan työpöydän keskeisen välineen, kuvailueditorin (luetteloitinklientin), kehittäminen kesken:
 - Ruotsin yhteisluettelon Libris-XL:n BIBFRAME-pohjainen ja keskeneräisenä käyttöön otettu editori tuskastuttaa kuvailijoita
 - LD4P-projektin BIBFRAME-pohjainen Sinopia-editori on testausvaiheessa
 - RDA-pohjaisia editoreja ei ole käytössä kuvailutuotannossa
 - [RIMMF-editori](#) (RDA In Many Metadata Formats) on vain visualisointiväline eikä tarkoitettu tuotantokäyttöön
- Ideaali editori:
 - Kaikki ohjeistukset ja sanastot olisi integroitu editoriin
 - Kuvailija voisi keskittyä metatietosisältöön tallennusteknisten seikkojen sijaan
 - MARCin koodikielen sijaan suomenkieliset elementtien nimet
 - Web-pohjainen, räätälöityvä...

marja-liisa.seppala[at]helsinki.fi

Kuvailusääntöpalvelu

kuvailusaannot-posti[at]helsinki.fi

<https://www.kiwi.fi/display/Kuvailusaantopalvelu>